

R O M Â N I A
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Golop Vasile Cătălin

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

DOMENIUL: „*Ordine Publică și Siguranță Națională*”

Conducător de doctorat

Profesor universitar doctor,

Luca, Iamandi

-BUCUREȘTI, 2020-

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
ACADEMIA DE POLIȚIE „Alexandru Ioan Cuza”

Golop Vasile Cătălin

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

TEMA: Traficul de persoane cu impact major la adresa securității naționale

Conducător de doctorat
Profesor universitar doctor,
Luca, Iamandi

Teză elaborată în vederea obținerii
titlului de DOCTOR în „*Ordine Publică și Siguranță Națională*”

-BUCUREȘTI, 2020-

CUPRINS

INTRODUCERE.....8

CAPITOLUL 1

PERSPECTIVA ISTORICĂ ȘI LA NIVEL GLOBAL

PRIVIND TRAFICUL DE PERSOANE

DEFINIȚII ȘI DELIMITĂRI CONCEPTUALE

1.1. Conceptualizări ale traficului de persoane.....15

1.2. Repere istorice privind traficul de persoane. De la sclavie la exploatarea prin muncă.....27

1.3. Delimitări istorice ale traficului de persoane pe continentul european...32

1.4. Repere istorice ale traficului de persoane în Statele Unite ale Americii..39

1.5. Traficul de persoane în Asia: date generale.....46

CAPITOLUL 2

LEGISLAȚIA INCIDENTĂ ȘI ASPECTE DE DREPT

COMPARAT PRIVIND INFRAȚIUNEA DE TRAFIC DE

PERSOANE LA NIVEL MONDIAL ȘI EUROPEAN

2.1. Conceptul de trafic de persoane în legislația Statelor Unite ale Americii.55

2.1.1. Criminalitatea organizată în Statele Unite ale Americii.....55

2.1.2. Provocări contemporane privind combaterea traficului de persoane.....59

2.1.3. Instituții competente în prevenirea și combaterea traficului de persoane în Statele Unite ale Americii.....63

2.2. Considerații privind traficul de persoane în America Latină.....67

2.2.1. Problema crimei organizate în America Latină.....67

<i>2.2.2. Traficul de ființe umane în Mexic.....</i>	<i>70</i>
2.3. Traficul de ființe umane în Orientul Mijlociu.....	75
<i>2.3.1. Considerații privind traficul de persoane în Egipt.....</i>	<i>75</i>
<i>2.3.2. Traficul de ființe umane în Turcia.....</i>	<i>81</i>
<i>2.3.3. Combaterea traficului de ființe umane în Arabia Saudită.....</i>	<i>84</i>
2.4. Analiza situației din țările est-europene în privința traficului de ființe umane.....	87
<i>2.4.1. Bulgaria.....</i>	<i>87</i>
<i>2.4.2. Ungaria.....</i>	<i>90</i>
<i>2.4.3. Polonia.....</i>	<i>91</i>
<i>2.4.4. Albania.....</i>	<i>94</i>
2.5. Traficul de persoane în Europa centrală și de Vest.....	96
<i>2.5.1. Italia.....</i>	<i>96</i>
<i>2.5.2. Spania.....</i>	<i>99</i>
<i>2.5.3. Germania.....</i>	<i>102</i>

CAPITOLUL 3

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA FENOMENULUI TRAFICULUI DE PERSOANE ȘI ASPECTELE ESENȚIALE REGLEMENTATE DE LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

3.1. Structuri competente în materia prevenirii și combaterii fenomenului de trafic de persoane la nivel european și modalitățile de cooperare dintre acestea.....	105
<i>3.1.1. Parlamentul European și Comisia Europeană.....</i>	<i>105</i>
<i>3.1.2. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa - O.S.C.E.....</i>	<i>107</i>
<i>3.1.3. Unitatea de cooperare judiciară a Uniunii Europene – Eurojust.....</i>	<i>110</i>

3.1.4. Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele externe ale statelor membre – Frontex.....	111
3.1.5. Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii– Europol.....	113
3.1.6. Platforma europeană multidisciplinară împotriva amenințărilor criminale (EMPACT).....	113
3.1.7. Organizația internațională de cooperare a forțelor de poliție – INTERPOL.....	114
3.2. Reglementări privind infracțiunea de trafic de persoane în legislația românească – organisme cu competențe și atribuții în monitorizarea, prevenirea și combaterea traficului de persoane.....	116
3.2.2. România.....	117
3.2.2.1. <i>Forme ale traficului de persoane.....</i>	118
3.2.2.2. <i>Cadrul legislativ cu privire la traficul de persoane.....</i>	120
3.2.2.3. <i>Identificarea victimelor.....</i>	124
3.2.2.4. <i>Zonele și mediile vulnerabile la trafic. Persoanele vulnerabile.....</i>	125
3.2.2.5. <i>Perioada exploatării.....</i>	129
3.2.2.6. <i>Diferențele dintre traficul de persoane și traficul de migranți.....</i>	130
3.2.2.7. <i>Profilul social al persoanelor vulnerabile la trafic.....</i>	132
3.2.2.8. <i>Consecințele imediate și efectele post-traumatice cu care se confruntă victimele.....</i>	135
3.2.3. Consecințele traficului de persoane asupra securității naționale.....	139

CAPITOLUL 4

REPERE METODOLOGICE ALE CERCETĂRII

4.1. Metode consacrate în analiza traficului de persoane.....	143
4.2. Operaționalizarea conceptelor teoretice. Obiectivele cercetării.....	147
4.3. Aria, metoda de cercetare și grupul-țintă.....	149

CAPITOLUL 5

ANALIZA PERCEPȚIILOR CU PRIVIRE LA TRAFICUL DE PERSOANE DIN RÂNDUL STUDENȚILOR ACADEMIEI DE POLIȚIE

5.1. Surse de informare și percepția proximității traficului de persoane.....	157
5.2. Cunoașterea aspectelor generale privind traficul de persoane.....	162
5.3. Date contextuale: analiza fenomenului traficului de persoane din România pentru anul 2018 raportat la victimele identificate.....	168

CONCLUZII. PROPUNERE DE LEGE FERENDA.....	183
--	------------

BIBLIOGRAFIE.....	195
--------------------------	------------

ANEXE.....	222
-------------------	------------

Abrevieri utilizate în text

ANAF Agenția Națională de Administrare Fiscală
ANES Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați
ANITP Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane
ANOFM Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPDCA Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție
CR ANITP Centrul Regional ANITP
CSM Consiliul Superior al Magistraturii
DCCO Direcția de Combatere a Criminalității Organizate
DGASPC Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DIICOT Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
EUROJUST Organ al Uniunii Europene instituit în scopul consolidării luptei împotriva formelor grave de criminalitate
EUROPOL Oficiul European de Poliție
IGI Inspectoratul General pentru Imigrări
IGPF Inspectoratul General al Poliției de Frontieră
IGPR Inspectoratul General al Poliției Române
ILO Organizația Internațională a Muncii
IM Inspecția Muncii
INTERPOL Organizația Internațională de Poliție Criminală
MAE Ministerul Afacerilor Externe
MAI Ministerul Afacerilor Interne
MEC Ministerul Educației și Cercetării
MFSP Ministerul Familiei și Politicilor Sociale
MJ Ministerul Justiției
MMPS Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MS Ministerul Sănătății
MTS Ministerul Tineretului și Sportului
OIM Organizația Internațională pentru Migrație
ONG Organizație neguvernamentală
SELEC Centrul de Aplicare a Legii din Sud-Estul Europei
SOCTA Serious and Organised Crime Threat Assessment
UE Uniunea Europeană
UNODC Organizația Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate

INTRODUCERE

Lucrarea de față are în vedere o expunere tridimensională a conceptului de trafic de ființe umane în contextul realităților globalizării și, în plan empiric, analiza modului în care este înțeles de forțele de asigurare a ordinii publice de mâine din România. *Deși traficul face obiectul a numeroase abordări- cele mai cunoscute fiind cele axate pe perspectivele legislative, precum și cele evidențind gravitatea fenomenului în cifre estimate-puține cercetări au avut în vedere măsura în care forțele de ordine percep traficul de persoane, în ciuda importanței absolut vitale a acestui element în gramatica luptei împotriva crimei organizate.* Considerăm că percepția și înțelegerea traficului de persoane de către polițiștii de mâine este cu atât mai importantă într-o țară gazdă, de tranzit și într-o mică măsură de destinație, așa cum este România, așa cum reiese din rapoartele Departamentului de Stat al SUA¹.

Întrucât orice dezbateră academică pe marginea traficului de persoane ar fi sterilă fără o contextualizare a fenomenului în istorie, precum și a instrumentelor utilizate în combaterea sa, demersul de față începe tocmai prin a discuta reperele istorice mari ale traficului de persoane în Europa, Asia și Statele Unite ale Americii, împreună cu inițiativele civice demarate pentru combaterea fenomenului. În plan secundar, punem în vedere instituțiile globale și locale care încearcă să limiteze amploarea și existența traficului, precum și problemele cu care se confruntă statele lumii în acest proces. Acest fapt are ca scop extragerea elementelor care pot contribui la elaborarea unor instrumente legislative și pentru țara noastră.

¹Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii, Country Narratives: Countries N Through Z. OFFICE TO MONITOR AND COMBAT TRAFFICKING IN PERSONS. Trafficking in Persons Report 2010, <https://web.archive.org/web/20100617173933/http://www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2010/142761.htm>, consultat la 15.11.2019.

Cunoașterea traficului de persoane implică, la nivel academic, înțelegerea metodelor consacrate de analiză a acestui fenomen, fapt care oferă o perspectivă profundată în aspectele mai puțin discutate în literatura de specialitate – motiv pentru care abordăm aceste aspecte în capitolul 4 al lucrării. Tot aici discutăm importanța demersului realizat prin metoda anchetei sociologice pe bază de chestionar în rândul studenților Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, București.

Lucrarea inovează prin această perspectivă empirică rară, puțin abordată în literatura de specialitate, cea dedicată nivelului de informare al forțelor de ordine, și aduce o contribuție semnificativă în ceea ce privește factorii fundamentali pentru stoparea traficului de persoane în România.

În general, cercetările din sfera traficului de persoane pot avea diferite ipoteze, în funcție de generozitatea literaturii consacrate, care poate permite o linie sau alta de rezultate. Totuși, dat fiind că studiile pe tema traficului de persoane din perspectiva percepțiilor forțelor de ordine sunt deosebit de puține, iar rezultatele acestora nu sunt suficient de reprezentative pentru a genera ipoteze clare de lucru, demersul empiric de față își propune să fie unul exploratoriu. Astfel, ne-am propus să explorăm realitățile existente în ceea ce privește nivelul de informare al forțelor de ordine fără a avea o ipoteză definită de lucru, iar prin acest fapt considerăm că aportul adus literaturii de specialitate va fi cu atât mai ridicat, tocmai pentru că nu limităm cercetarea la o linie redusă de orizont.

Obiectivul general al studiului empiric constă în evaluarea gradului de cunoaștere a traficului de persoane de către viitoarele cadre polițienești. În plan particular, ne propunem să analizăm gradul de cunoaștere a problematicii traficului de către studenții Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, întrucât aceștia vor fi viitorii practicieni din domeniul apărării naționale. Întrucât explorarea nivelului de cunoaștere a fenomenului nu ar fi posibilă fără analiza interesului și a proximității percepute față de acesta, studiul de față se concentrează și pe aceste

variabile, pe care le apreciază ca fiind vitale deși, în același timp, foarte puțin luate în considerare în literatura de specialitate.

Analizarea politicilor privind responsabilitatea instituțiilor statului în ceea ce privește prevenirea și combaterea traficului este unul dintre obiectivele cercetării, abordarea problemei traficului de persoane de către instituțiile competente necesitând o analiză atentă.

O altă motivație a cercetării o reprezintă identificarea modului în care sunt respectate drepturile victimelor traficului de persoane și prioritizarea acordării de asistență socială, materială și juridică.

Având în vedere că fenomenul traficului afectează atât securitatea individuală a persoanelor, securitatea colectivă a statului, cât și cea a Uniunii Europene, precum și la nivel global, se impune analizarea modului de cooperare între state în privința combaterii acestui fenomen.

Alături de alte forme ale criminalității transfrontaliere organizate, traficul de persoane este un risc și o amenințare la adresa securității naționale².

Identificarea motivelor pentru care se evidențiază o lipsă a anticipării efectelor fenomenului la nivelul societății, dar și analizarea cauzelor probabile ale intensificării fenomenului traficului, reprezintă un **obiectiv secundar** al cercetării.

Traficul de persoane, privit ca factor perturbator al securității naționale a României trebuie tratat cu maximă seriozitate și responsabilitate pentru a se putea gestiona în mod eficient o eventuală intensificare a numărului de rețele de crimă organizată.

Un alt aspect analizat îl constituie modalitatea în care se poate consolida credibilitatea strategică a României pe plan extern, concomitent cu promovarea interesului național în combaterea fenomenului traficului de persoane prin prioritizarea valorilor umane și respectarea principiilor constituționale, printre

² Strategia Națională de Apărare a țării pentru perioada 2015-2019 aprobată prin Hotărârea nr. 33/2015, publicată în Monitorul Oficial la 23 iunie 2015.

interesele naționale numărându-se și „protejare drepturilor și libertăților fundamentale ale tuturor cetățenilor și garantarea siguranței lor”³.

Tema de cercetare nu comportă un caracter de noutate din perspectiva traficului de persoane ca o formă de migrație, ci din perspectiva forțelor de ordine față de acest fenomen.

Despre domeniile amenințării la adresa securității interne s-au scris numeroase cercetări și comentarii, însă nu s-au găsit soluții concrete, și nici nu s-au întreprins acțiuni mai nuanțate la nivel statal, lucrurile intrând în logica reacțiilor firești. Totuși, dacă securitatea internă a Uniunii Europene este stabilă, atunci nici securitatea României nu este afectată, fapt, care, în realitate, este incert. Securitatea Uniunii Europene a fost extrem de bine delimitată conceptual în anul 2009, când Suedia a reunit Consiliul European de la Stockholm pentru a adopta un program foarte coerent pe probleme legate de noile amenințări la adresa securității interne a Uniunii Europene, însă toate au rămas la nivel de discuție.

Noile probleme și lipsa de organizare și aliniere instituțională din întreaga Europă au un impact indiscutabil și asupra securității interne a țării noastre. În prezent, asistăm la un cadru legislativ comunitar total neomogen în domeniul securității.

O altă problemă este aceea că tot ceea ce se transmite și se recepționează în spațiul Uniunii Europene se face într-o altă manieră decât cea pe care noi ne-o închipuim, asistând astăzi la o regândire în interioritatea fiecărei națiuni. Fiecare țară, prin intermediul conducătorilor săi, își regândește poziționările în sfera securității naționale.

Problema esențială în acest context, este ideea de consolidare a securității juridice, având în vedere că nimic nu se construiește în afara juridicului: îndepărtarea de substanța adevărată a problemei traficului de persoane nu poate conduce decât la instabilitate.

³ Strategia Națională de Apărare a țării pentru perioada 2015-2019, <https://www.presidency.ro/ro/presa/securitate-nationala-si-aparare/ghidul-strategiei-nationale-de-aparare-a-tarii-2015-2019>. Consultat la data de 18.10.2019.

Toate aceste chestiuni legate de securitatea națională în domeniul criminalității transfrontaliere trebuie analizate în cadrul cercetărilor pe care le facem pe diferite teme din acest domeniu de ordine publică, dar aplecate spre o descifrare a cauzalității, respectiv motivele pentru care are loc traficul, modul în carese întâmplă, aceasta fiind primele întrebări la care trebuie să încercăm să răspundem. Cercetările pe care le întreprindem în diferite stadii ale stagiului de doctorat trebuie orientate spre o mai mare deschidere, de studiu atent al literaturii de specialitate, chiar dacă liniile abordate până acum nu sunt foarte prolifică, însă deschid sau ne provoacă spre perspective mai realiste, mai punctuale.

România, ca stat membru al Uniunii Europene, trebuie să ia atitudine și să se poziționeze pe hartă conform intereselor proprii, pentru că înainte de toate contează interesul, indiferent de magnitudinea sa, inclusiv interesul național.

În acest moment, din punctul nostru de vedere, o reconfigurare a Uniunii Europene ar fi obiectivul principal, cu accentul pus exact pe toate problemele cu care se confruntă fiecare stat în parte, și în special pe criminalitatea transfrontalieră, date fiind și mișcările mari de populații din ultimii ani din țările defavorizate ale Orientului și Orientului Mijlociu spre Europa.

Revenind la tema acestei lucrări științifice, trebuie să spunem că lupta împotriva traficului de persoane trebuie să treacă de la stadiul declarativ la fapte concrete, în lipsa frivolizărilor și dezinformărilor mediatice care au încadrat ultimul fenomen cunoscut de trafic de persoane din România- cazul Caracal, în care moartea a două tinere minore, victime ale traficului de persoane, a dezvăluit rădăcinile unei rețele ample de crimă organizată.

Dacă luăm în calcul modul în care aceste cazuri au fost mediatizate, cu o prezentare total diferită în spațiul public față de realitate, prin punerea forțelor de ordine într-o imagine negativă, este nevoie ca instituțiile abilitate, dar și persoanele fizice să adopte o atitudine proactivă și de respingere a fenomenului „fake-news” – fenomen care distrage atenția de la problemele care trebuie să fie adresate în sfera traficului de persoane.

Studiul nostru empiric a reiterat această idee, dovedind nu doar cunoașterea generală redusă a fenomenului de către studenții Academiei de Poliție, precum și prejudecățile lor în acest sens, împreună cu nivelurile scăzute de empatie.

Traficul de persoane este perceput ca un fenomen distant de lumea respondenților, în ciuda faptului că organismele internaționale indică România ca având un loc central în Europa în generarea traficului de persoane, deși respondenții văd țara noastră ca una de tranzit pentru acest fenomen, cu un număr foarte mare de victime.

Majoritatea subiecților consideră că familiile și prietenii lor nu ar putea niciodată să devină victime ale traficului pentru că i-ar cunoaște simptomele, deși nici aceștia înșiși nu le pot indica în mod clar.

În egală măsură, respondenții au certitudinea că rudele și cunoscuții lor nu vor intra niciodată în contact cu acest fenomen pentru că au locuri de muncă stabile, o educație și o proveniență familială sănătoasă, precum și anturaje foarte stabile. Discursul dominant despre victime este unul în care se vorbește despre dorința de a avea câștiguri ușoare, care se transformă apoi în exploatarea lor de către traficanți

Doar câțiva respondenți conștientizează faptul că victimele traficului de persoane sunt constrânse să ajungă astfel. În rest, traficul de persoane este asociat predominant cu prostituția, cu o educație precară, proveniența din mediul rural și cu un anumit consimțământ la un moment dat.

În ceea ce privește modul în care traficul este perceput ca o problemă publică, rezultatele cercetării par întrucâtva să fie contradictorii la acest item de analiză: traficul de persoane are imaginea unei probleme de importanță națională. Totuși, consecințele sale nu afectează în mod necesar viața proximală a respondenților. Motivul acestei contradicții este faptul că subiecții par să considere lumea din care fac parte ca fiind una protejată, privilegiată, și indiferent la ce scară s-ar prezenta acest fenomen, se consideră că el nu va influența viața nimănui apropiat vreodată.

Deși traficul pare să aibă contururi strict globale în viziunea respondenților, nici unul din respondenți nu a pus în vedere realitățile globalizării și ale mobilității globale, în care nici un fenomen nu mai este doar național. Totodată, un singur respondent din tot eșantionul a semnalat existența rețelelor transnaționale de trafic, de unde se poate deduce cu ușurință faptul că nu este cunoscut impactul acestor rețele asupra traficului în contextul globalizării.

Problema traficului nu este de interes pentru majoritatea respondenților, însă este apreciată ca fiind una de interes pentru opinia publică de către mai puțin de jumătate din eșantion. Așadar, în oricare dintre cazuri subiecții se consideră distanți de subiectul traficului, iar în situația acestei părți din eșantion, și de opinia publică însăși.

O proporție redusă de respondenți au indicat România ca o țară atât de destinație, cât și de origine și de tranzit pentru traficul de persoane. Deși toate rapoartele OIM și UNODC indică țara noastră ca ocupând un loc central în generarea fenomenului de trafic, există o cunoaștere foarte limitată în acest sens.

Problema traficului de persoane este gestionată în mică măsură de către autoritățile competente, după opinia a 69% dintre respondenți, respectiv în mare măsură în viziunea a 31% dintre aceștia. Putem considera că datorită interesului redus pentru problematica traficului de persoane și lipsa expunerii mediatice cu rapoartele OIM, nici unul din respondenți nu cunoaște realitatea dură în care se regăsește țara noastră în acest sens.

Toate aceste rezultate ale cercetării indică faptul că este nevoie de o instruire mult mai nuanțată și mai pronunțată în ceea ce privește traficul de persoane la nivelul sistemului de ordine publică. Lipsa reperelor conceptuale în acest sens în prezent poate constitui un element fundamental al identificării cazurilor de trafic și al gestionării lor eficiente. Nu în ultimul rând, este nevoie de o conștientizare la nivel larg a populației în această direcție, care poate începe chiar de la forțele de ordine, fără de care combaterea criminalității organizate este imposibilă.

CAPITOLUL 1

PERSPECTIVA ISTORICĂ ȘI LA NIVEL GLOBAL PRIVIND TRAFICUL DE PERSOANE. DEFINIȚII ȘI DELIMITĂRI CONCEPTUALE

Problematika traficului de ființe umane rămâne una controversată, complexă și greu de gestionat de către guvernele statelor lumii, în ciuda eforturilor făcute de organismele internaționale de prevenire și combatere a infracționalității. Deși astăzi avem un consens asupra ceea ce înseamnă noțiunea de trafic, în general, iar mecanismele de identificare și localizare a traficantilor sunt răspândite la scară largă, acest fenomen capătă note din ce în ce mai alarmante de la un an la altul, pe fondul globalizării și al decalajelor de venit și putere existente la nivel mondial.

În subcapitolul *Repere istorice privind traficul de persoane. De la sclavie la exploatarea prin muncă* am analizat apariția fenomenului traficului de persoane pornind de la ideea că traficul și înrobirea persoanelor reprezintă una dintre trăsăturile cele mai des întâlnite și mai răspândite ale tuturor civilizațiilor umane.

Subcapitolul *Delimitări istorice ale traficului de persoane pe continentul european* evidențiază evoluția traficului de persoane în plan european în corelație cu situația istorică din celelalte continente.

Următorul subcapitol, *Repere istorice ale traficului de persoane în Statele Unite ale Americii*, analizează bogata istorie a acestui fenomen pe continentul american începând cu epoca progresismului (1890-1920)⁴.

În subcapitolul următor am adus în atenție problematica **Traficului de persoane în Asia** de unde provin aproximativ 24,8 milioane de victime ale

⁴ Alex Smolak, „White slavery, whorehouse riots, venereal disease, and saving women: Historical context of prostitution interventions and harm reduction in New York City during the Progressive Era”, *Social Work in Public Health*, 28, 2013, pp. 496–508

traficului de ființe umane (denumită adesea „sclavie modernă”), conform Indicelui Global de Sclavie din 2016 și 2018⁵.

În acest capitol, am evidențiat faptul că definiția traficului de persoane și manifestările acestuia sunt cu mult mai complexe decât conceptualizările oficiale. Astfel, dincolo de aspectele legate de transportul și exploatarea victimelor – aspecte care sunt centrale în definiția UNODC- traficului de persoane este puternic influențat de înțelegerea victimelor și a traficanților ca publicuri deosebit de heterogene (care nu se pot încadra în anumite portrete-robot sau clișee, chiar dacă există unele tipare), amploarea traficului este marcată de diferitele culturi legislative în cadrul cărora este definit și sancționat fenomenul și, mai ales, limitarea sa ca fapt ca crimă organizată este determinată de măsura în care autoritățile și societatea civilă aleg să se implice în mod activ în sprijinirea victimelor. Am evidențiat faptul că traficul poate face obiectul mai multor tipuri de exploatare în același timp, iar oprimarea în scopuri sexuale nu este neapărat cea mai reprezentativă - deși este cel mai frecvent asociată cu traficul – existența populațiilor ascunse, necuantificate, fiind motivul principal pentru care este dificilă înțelegerea tipurilor celor mai frecvente forme de exploatare.

Totodată, legalizarea în anumite țări, precum și păstrarea anumitor forme de servicii sexuale în țări precum România –așa cum sunt, de pildă, saloanele de masaj erotic, barurile de striptease - îngreunează semnificativ identificarea victimelor traficului de persoane, precum și demersurile pentru a distinge exploatarea de actul voluntar. Am indicat faptul că România rămâne în topul numărului de victime, precum și traficanți la nivel global, iar numărul descendent de condamnări în cazurile de trafic, împreună cu numărul foarte ridicat de traficanți eliberați din penitenciare din ultimii ani denotă un control instituțional foarte redus din partea autorităților românești care va rezulta într-o amploare foarte mare a fenomenului.

⁵ Walk Free Foundation, „The Global Slavery Index 2016”, <https://www.walkfreefoundation.org/news/resource/the-global-slavery-index-2016/>.

Sunt notabile și demne de urmat inițiativele societății civile din America de ajutorare a victimelor traficului inclusiv sub forma integrării acestora din urmă pe piața muncii, precum și demersul ONG-urilor internaționale din Europa, Asia și SUA de a dezvolta aplicații mobile pentru identificarea locațiilor de traficare. Nu în ultimul rând, instruirea continuă a tuturor angajaților serviciilor HoReCa și a angajaților din forțele ordine se relevă ca un imperativ în reperarea timpurie a cazurilor de trafic, în vederea unei responsivități mai bune în fața acestui fenomen.

CAPITOLUL 2

LEGISLAȚIA INCIDENTĂ ȘI ASPECTE DE DREPT COMPARAT PRIVIND INFRAȚIUNEA DE TRAFIC DE PERSOANE LA NIVEL MONDIAL ȘI EUROPEAN

În capitolul 2 am evidențiat aspectele ce țin de analiza comparată a conceptului de trafic de persoane atât în legislația Statelor Unite ale Americii cât și în state de pe continentul european.

Subcapitolul Criminalitatea organizată în Statele Unite ale Americii subliniază ideea că fenomenul crimei organizate nu trebuie să fie perceput doar ca o rețea de entități organizate și structurate ierarhic, ci trebuie subliniate legăturile acestui fenomen cu persoane cu funcții influente din societate care devin la un moment dat indispensabile pentru infractori, iar aici ne referim la actori de decizie și opinie precum medici, avocați, politicieni și diplomați corupți⁶.

În subcapitolul următor, *Provocări contemporane privind combaterea traficului de persoane*, am adus în atenție proporțiile inimaginabile la care a ajuns fenomenul traficului de persoane în întreaga lume.

Subcapitolul intitulat *Instituții competente în prevenirea și combaterea traficului de persoane în Statele Unite ale Americii* am identificat câteva dintre soluțiile la problema traficului de persoane care pot fi eficiente numai prin eforturi multidisciplinare și de colaborare.

În continuarea tezei am făcut referire la tendințele majore care se prefigurează în ceea ce privește traficul de persoane în *America Latină*, cu problemele crimei organizate din zona respectivă, problema *Mexicului*, în contextul poziției sensibile pe care o ocupă din punct de vedere geopolitic.

Am analizat, de asemenea, problematica traficului de persoane în Orientul Mijlociu și zona adiacentă acestuia, punând accent pe formele pe care le îmbracă

⁶Frederic Milton THRASHER, *The gang: A study of 1,313 gangs in Chicago*, University of Chicago Press, Chicago, 1927/ 2000, p. 286.

traficul de persoane atât în Egipt, Arabia Saudită cât și în Turcia, ca țări unde, din nefericire, se constată o creștere a numărului de persoane traficate în toate scopurile.

Problematica țărilor est-europene precum Bulgaria, Ungaria, Polonia și Albania precum și situația din țările vest-europene, Spania, Italia și Germania, constituie subiectul analizei următoarelor subcapitole, în care am identificat riscurile și vulnerabilitățile cu care se confruntă atât cetățenii respectivelor state cât și instituțiile cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane.

CAPITOLUL 3

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA FENOMENULUI TRAFICULUI DE PERSOANE ȘI ASPECTELE ESENȚIALE REGLEMENTATE DE LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

În subcapitolul *Structuri competente în materia prevenirii și combaterii fenomenului de trafic de persoane la nivel european și modalitățile de cooperare dintre acestea* am analizat atât prevederile Directivei 2011/36 / UE, care este actul fundamental al Uniunii Europene referitor la traficul de ființe umane, stabilind prevederi în direcția protecției, asistenței și sprijinului victimelor, dar și prevenirea și urmărirea penală a infracțiunilor de trafic cât și Strategia UE pentru perioada 2012-2016 care au oferit o bază și o direcție coerentă pentru politica Uniunii Europene în domeniul traficului de ființe umane, iar la sfârșitul acesteia au fost finalizate aproape toate acțiunile avute în vedere⁷.

Subcapitolul *Reglementări privind infracțiunea de trafic de persoane în legislația românească – organisme cu competențe și atribuții în monitorizarea, prevenirea și combaterea traficului de persoane* pornește de la ideea că problema traficului de persoane la nivel național este una complexă și într-un procent de creștere din ce în ce mai mare de la an la an. Fiind o țară de origine, este văzută ca una dintre principalele surse de racolare de persoane în scop de traficare către celelalte țări, în special către cele europene.

Când se discută despre traficul de persoane nu trebuie avută în vedere doar exploatarea dincolo de granițele unei țări, de cele mai multe ori indicându-se doar traficul de persoane în scop de exploatare sexuală, aspect care este departe de situația reală care implică diverse scopuri și implicit forme de exploatare. Traficul de ființe umane este una dintre ramurile principale ale criminalității organizate, pe lângă forme precum traficul cu armament, cel al drogurilor și criminalitatea

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:ro:PDF>

informatică, care presupune realizarea unor venituri de natură ilicită, ce nu pot fi apreciate la adevăratul lor quantum..

Pentru că de cele mai multe ori se face confuzie între fenomenul traficului de persoane și traficul de migranți este de interes a se prezenta care sunt diferențele dintre cele două fenomene, problematică abordată în subcapitol distinct, dedicat acestei problematici.

De asemenea, în acest capitol am făcut referire la urmările traficului de ființe umane care are efecte puternice asupra sănătății victimei, atât fizice, cât și psihice.

Subcapitolul *Consecințele traficului de persoane asupra securității naționale* are în vedere ideea conform căreia momentul în care este înrădăcinat puternic acest fenomen în cultura societății dintr-o anumită regiune sau țară, când structura organizatorică foarte bine ierarhizată cunoaște o dezvoltare necontrolată se creează premisele apariției unui flagel care implică numeroase riscuri și vulnerabilități la adresa securității statului implicat și implicit, a celor învecinate. Acest mediu de insecuritate afectează societatea în ansamblul său.

Este important de evidențiat că autoritățile abilitate trebuie să aibă capacitatea de a identifica, culege și facilita schimbul de informații cu omologii din celelalte state europene.

Plecând de la principiul universal - „cine deține informația deține puterea” și punându-l în contextul fenomenului de trafic de persoane, putem trage concluzia că forțele de poliție cu cât dețin și schimbă informații mai bune, cu atât valoarea puterii crește.

Vulnerabilitățile la adresa securității naționale, rezultate prin traficul de persoane, apar și din cauza dinamicii pieței muncii care și-a extins raportul de cerere și ofertă în mediul on-line, facilitând astfel, atât o comunicare directă și imediată între angajator și candidatul pentru o anumită poziție, cât și vulnerabilizarea persoanelor care sunt în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit.

Dacă forțele de poliție ar avea la dispoziție toate datele cu privire la acest fenomen și ar cunoaște exact mediile și zonele vulnerabile dintr-o anumită regiune de competență și, de asemenea, ar desfășura activități de prevenire în zonele respective, pe cale de consecință activitatea de prevenire ar fi îndeplinită și numărul victimelor ar fi în scădere, conștientizarea riscului la care se expun influențând numărul potențialelor victime.

CAPITOLUL 4

REPERE METODOLOGICE ALE CERCETĂRII

Metode consacrate în analiza traficului de persoane

Problematica traficului de persoane este una îndelung analizată atât teoretic, cât și exhaustiv în literatura de specialitate, iar perspectivele de lucru fac obiectul unei diversități ample.

Puținele studii din cadrul acestei linii de literatură au avut în vedere abordări calitative ale poziționărilor polițiștilor și mai mult referitoare la explorarea cantitativă, care să clarifice care ar fi proporția din rândul forțelor de ordine care cunosc măcar reperele generale ale traficului de persoane. Acest fapt este vital pentru combaterea fenomenului, deoarece permite aflarea aspectelor care trebuie aprofundate în instrucția forțelor de ordine în acest sens, precum și numărul persoanelor pentru care este nevoie de o conștientizare mai sporită cu privire la această problemă.

Totodată, întrucât lupta împotriva traficului de persoane nu este posibilă fără o cunoaștere nuanțată a fenomenului de către forțele de ordine, studiul empiric de față își propune să analizeze gradul de cunoaștere și percepțiile studenților Academiei de poliție „Alexandru Ioan Cuza” cu privire la problematica traficului de persoane, viitor personal polițienesc. Astfel, cercetarea de față se înscrie în linia studiilor care se axează pe modul în care traficul este perceput de către forțele de ordine.

Operaționalizarea conceptelor teoretice. Obiectivele cercetării

Obiectivul general al acestui studiu constă în evaluarea gradului de cunoaștere a traficului de persoane de către viitoarele cadre polițienești. În plan particular, ne propunem să analizăm gradul de cunoaștere a problematicii traficului de către studenții Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, întrucât aceștia vor fi viitorii practicieni din domeniul apărării naționale. Întrucât explorarea nivelului

de cunoaștere a fenomenului nu ar fi posibilă fără analiza interesului și a proximității percepute față de acesta, studiul de față se concentrează și pe aceste variabile, pe care le apreciază ca fiind vitale deși, în același timp, foarte puțin luate în considerare în literatura de specialitate.

Aria, metoda de cercetare și grupul-țintă

Întrucât, după cum am subliniat, puține cercetări au avut în vedere o analiză cantitativă a percepțiilor și a gradului de cunoaștere al viitoarelor forțe de ordinecu privire la problema traficului de persoane, iar nici un studiu din literatura existentă în limba engleză și română nu a avut în vedere modul în care se reflectă acest fenomen în ochii viitoarelor cadre polițienești, cercetarea de față a avut ca scop explorarea acestor obiective având ca public-țintă studenții Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București.

Metoda de cercetare utilizată a fost cea a anchetei sociologice pe bază de chestionar pe un eșantion de 400 de persoane, furnizând atât date cantitative importante, cât și calitative.

Este important să precizăm că cercetarea a avut în vedere studenți cu vârste cuprinse între 18-24 ani din cadrul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, indiferent de gradul de instruire, tocmai pentru a surprinde măsura în care problematica traficului poate comporta niveluri diferite de percepție.

CAPITOLUL 5

ANALIZA PERCEPȚIILOR CU PRIVIRE LA TRAFICUL DE PERSOANE DIN RÂNDUL STUDENȚILOR ACADEMIEI DE POLIȚIE

Concluzii privind percepția traficului de persoane

Mass-media constituie sursele de informare dominante cu privire la traficul de ființe umane pentru respondenți, de unde deducem că și gradul de cunoaștere al subiecților este puternic influențat de datele sau lipsa de date din discursurile mediatice. Pe locul secund ca sursă potențială de informare se situează relatările prietenilor și cunoșcuților cu privire la actorii ai traficului de persoane.

Cu toate acestea, traficul de persoane este perceput ca un fenomen distant de lumea respondenților, deși organismele internaționale indică România ca având un loc central în Europa în generarea traficului de persoane, deși respondenții văd țara noastră ca una de tranzit pentru acest fenomen, cu un număr foarte mare de victime.

Doar 3 respondenți conștientizează faptul că victimele traficului de persoane sunt constrânse să ajungă astfel. În rest, traficul de persoane este asociat predominant cu prostituția, cu o educație precară, proveniența din mediul rural și cu un anumit consimțământ la un moment dat. Discursul dominant despre victime este unul în care se vorbește despre dorința de a avea câștiguri ușoare, care se transformă apoi în exploatarea lor de către traficanți.

Deși traficul pare să aibă contururi strict globale în viziunea respondenților, nici unul din respondenți nu a pus în vedere realitățile globalizării și ale mobilității globale, în care nici un fenomen nu mai este doar național. Totodată, un singur respondent din tot eșantionul a semnalat existența rețelelor transnaționale de trafic, de unde se poate deduce cu ușurință faptul că nu este cunoscut impactul acestor rețele asupra traficului în contextul globalizării.

CONCLUZII. PROPUNERI DE LEGE FERENDA

Analiza teoretică pe marginea traficului de persoane arată faptul că deși definiția fenomenului este transparentă conceptual, statele lumii dovedesc o precară înțelegere practică. Ceea ce se pierde din vedere în mod general în cazul tuturor statelor despre care s-a discutat în prima parte a lucrării (cu excepția Statelor Unite ale Americii) este focusul pe victime și pe clienți, ceea ce este absolut vital în stoparea fenomenului, cel puțin la nivel primar. La nivelul aparatelor de stat de pe continentul european, asiatic și african se poate observa o lipsă de coordonare între instituțiile relevante, precum și lipsa unei preocupări autentice pentru victimele traficului, cele mai multe rămânând neuzite. Inclusiv limbajul UNODC cu privire la victime este unul destul de lipsit de considerație deși, după cum am arătat, puține persoane ajung la autorități să reclame abuzurile la care au fost supuse (și deci pot fi considerate „vârful icebergului”): victimele sunt „prezuate”/ „presupuse” și trec printr-un lung șir de procese birocratice pentru a dobândi statutul oficial de victimă.

La nivel mondial, forțele de ordine se confruntă cu o lipsă de instruire majoră cu privire la trafic, dar mai ales una de *awareness (conștientizare)*: nu se prezintă gravitatea acestui fenomen, proximitatea lui potențială în raport cu viața fiecăruia dintre noi, simptomele traficului și, mai ales, cum pot fi sprijinite victimele pentru a nu reveni în situația de trafic și pentru a se reintegra social.

Studiul nostru empiric a reiterat această idee, dovedind nu doar cunoașterea generală redusă a fenomenului de către studenții Academiei de Poliție, precum și prejudecățile lor în acest sens, împreună cu nivelurile scăzute de empatie.

Instruirea aprofundată a acestora încă din primul an și realizarea de studii longitudinale recurente pentru evaluarea pregătirii lor va trebui să devină un obiectiv al instituției.

La nivel civic, un model demn de urmat este cel oferit de SUA, în care, de pildă, lanțurile hoteliere încearcă să ofere victimelor posibilitatea de a ieși din situația de trafic prin punerea la dispoziție a unor numere de urgență pe săpunuri,

prosoape, etc.; administrațiile locale și-au îndreptat comunicarea către clienți pentru a descuraja cererea de trafic; iar angajații spitalelor sunt instruiți să apeleze forțele de ordine dacă observă semne de violență, confuzie și lipsa actelor de identitate la pacienți. Un astfel de model tridimensional este fundamental și poate fi implementat în România prin introducerea de cursuri aprofundate obligatorii atât în cadrul instituțiilor mai sus-numite, cu un accent sporit pe forțele de ordine, cât și în sectorul privat, prin parteneriate între administrațiile locale și companii.

Totodată, se impune să existe o comunicare inter-instituțională sporită pentru a eficientiza procesul descoperirii victimelor și sancționării rapide a traficantilor. Dacă numărul anual de victime raportate devine mai ridicat, atunci acest lucru va constitui indicatorul că există premisele unei bune cunoașteri a fenomenului și a unei coordonări eficiente între instituțiile statului.

Considerăm că de o importanță egală este și realizarea de campanii mass-media pentru atingerea unui grad înalt de conștientizare cu privire la trafic, precum și pentru a sensibiliza opinia publică. În continuare, în România nu este promovată linia telefonică oferită de ANITP pentru semnalarea cazurilor de trafic și nici nu există platforme de social media prin care să se poată face acest lucru, fiind foarte utile în situațiile în care victimele nu pot discuta telefonic. Alocarea unui buget anual în acest sens, care să acopere și realizarea unor centre dedicate pentru victimele traficului, este indispensabilă. În prezent, în România există centre pentru victimele violenței domestice, însă sunt foarte puține în raport cu populația țării (de obicei, câte unul în fiecare județ, dar în unele, nici unul) și acuzațiile raportate, iar victimele traficului au o situație foarte diferită, în care trebuie să fie ferite de orice potențiale acte de răzbunare din partea traficantilor.

Desigur, ca în oricare alt stat, nu este exclus ca în România fenomenul de trafic să fie potențat de corupția existentă de-a lungul timpului. Tocmai pentru a preveni situația în care identitatea victimelor să fie aflată, iar situația lor să devină una de risc, propunem instituirea unei linii de urgență la nivelul întregii Uniuni Europene, fapt care va contribui și la o mai bună centralizare și raportare a

cazurilor de trafic. În prezent, acest lucru există doar la nivel național în fiecare stat UE.

Propunem ca la nivel legislativ să fie promovate companiile și instituțiile care organizează workshop-uri, zile tematice sau marșuri pe tema traficului de persoane. Astfel, implicând și motivând întreaga societate civilă, problema traficului va ajunge în atenția opiniei publice și va fi cu mult mai aproape de soluțiile necesare.

PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI:

Sugerăm introducerea unui curs specializat pe linia acestui domeniu, pentru formarea unei idei consistente cu privire la acest fenomen încă din anul I pentru toți studenții de la toate specializările.

Propunem întâlniri cu experții din structurile specializate pentru a prezenta diferite studii de caz sau rezultatele operațiunilor finalizate.

Propunem înscrierea și participarea studenților în cadrul Academiei la o sesiune de instruire în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane cu un specialist al DCCO și ANITP.

Propunem, ca pe timpul desfășurării stagiilor de practică, participarea, în special a studenților de la specializarea CCO, la misiuni operative și prezentarea acestora modalitatea de formare a unei echipe comune de anchetă.

Opinăm că angrenarea studenților în schimburi de experiență în străinătate, în special în statele unde fenomenul se manifestă la cel mai înalt nivel, pentru un schimb de informații cu privire la percepția asupra acestui fenomen și modalitatea în care le este expus în alt stat, ar fi de un real folos pentru studenți.

Pentru crearea unui cadru modern, în tendințele și cerințele instituite de dezvoltarea mediului on-line, propunem, consolidarea cooperării interuniversitare cu celelalte Academii din Europa, prin crearea unei baze digitale comune, folosind o interfață “userfriendly”, la care să se poată avea acces pe bază de user și parolă, pe baza unui cont de utilizator, pentru facilitarea schimbului de informații și bune

practici la nivel de formare și instruire cu privire la manifestarea fenomenului pe teritoriul fiecărui stat.

Vom inițiași demara o conferință anuală la nivelul Academiei de Poliție cu denumirea “Noi tendințe în manifestarea traficului de persoane – cu impact major la adresa securității naționale”, cu participarea studenților de la alte Universități din România, inclusiv Academii de Poliție din Europa și nu numai, la care să se prezinte toate celelalte bune practici în domeniul traficului, migrații și protecția persoanelor traficate.

Participarea împreună cu specialiști din cadrul structurilor specializate la diferite campanii de prevenire a traficului de persoane este o altă propunere pe care o susținem.

Printre propuneri se numără și invitarea unor experți din cadrul ONG-urilor care luptă pentru prevenirea, protecția și reintegrare în societate a victimelor traficului “de carne vie”.

Vom iniția un protocol de cooperare care să implice participarea celor mai buni studenți ai Academiei de Poliție la diferite Proiecte organizate de către Inspectoratul General al Poliției Române pe linia prevenirii traficului de persoane și transmiterea informațiilor celorlalți studenți în urma unor întâlniri organizate la nivelul instituției.

Promovarea unui videoclip cu studenții Academiei de Poliție, pe baza cunoștințelor asimilate prin care să se transmită un mesaj de *promovare a libertății unei persoane* și care să se numească „*STOP- O viață bună, o singură cale !!!* sau „*Evită o viață de care nu ai nevoie*”.

Vom promova egalitateade șanse între femei și bărbați în rândul comunității academice.

Propunem organizarea de Workshopuri de profil, între facultăți și interuniversitare pe linia prevenirii și combaterii traficului de persoane.

Propunem, de asemenea, ca, cel puțin anual să se desfășoare o întâlnirecu experți în domeniul criminalității informatice pentru prezentarea de cursuri

specializate în domeniul prevenirii exploatării copiilor în servicii sexuale și eliminarea pornografiei infantile în mediul on-line.

Din categoria propunerilor considerăm că ar trebui să facă parte și participarea în calitate de student al Academiei de Poliție la diferite emisiuni pentru a prezenta aspecte referitoare la traficul de persoane, și în special în cadrul unor emisiuni care sunt vizionate în special de persoane tinere pentru a preîntâmpina sau scădea numărul victimelor traficului de persoane (prezentarea situațiilor de care să se ferească tinerii sau cum să reacționeze în situația în care se află în apropierea unei persoane cu intenții în acest domeniu cum să le recunoască, cum să nu se lase influențați de recrutori sau traficanți).

Propunem implicarea reprezentanților industriei HORECA, în special hotelieră, la luarea unor inițiative privind promovarea unor metode prin care victima să poată intra rapid în contact cu instituțiile abilitate. (mesaje pe săpun, țesături pe prosoape și lenjerii care să conțină un număr de telefon sau un cuvânt – parola de pronunțat în prezența unui angajat al hotelului).

Recomandăm angrenarea studenților în diferite activități de prevenire a traficului de persoane în cadrul unor campanii la școli și licee. Astfel, studenții sunt motivați să aprofundeze cât mai mult fenomenul, cunoștințele le sunt întipărite mai mult și vor deveni mai pregătiți în acest domeniu.

Organizarea de mese rotunde, lunar, pe această linie, prin pregătirea unor materiale care să conțină probleme de actualitate și purtarea unor discuții constructive pe această temă, activitate care vine cu un plus valoare pentru studenți în acumularea de cunoștințe.

Motivarea studenților, prin prezentarea unor filmulețe cu impact emoțional în care sunt traficate persoane, situații deosebite, să conceapă diverse materiale, pliante pe această linie, pentru activități de prevenire și distribuirea acestora în zone aglomerate, festivaluri, cluburi unde este prezent un public numeros de tineri.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1) Acte normative

- ***Adunarea Generală a Națiunilor Unite, „Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations convention against transNațional organized crime”, 2000.
- ***Legea nr. 39 din 21.01.2003 și Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice și la mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, publicată în Monitorul Oficial Partea I nr. 279 din 21 aprilie 2003.
- ***Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane publicată în Monitorul Oficial nr. 783 din 11.12.2001, modificată și completată prin Ordonanța de Urgență nr. 143 din 24.10.2002, prin intrarea în vigoare a Legii nr. 196/2003 privind prevenirea și combaterea pornografiei.
- ***Ordonanța de urgență nr.79/2005, aprobată cu modificări prin Legea nr.287/2005.
- ***Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene, „Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului.
- ***President’s Interagency Task Force, *REPORT ON U.S. GOVERNMENT EFFORTS TO COMBAT TRAFFICKING IN PERSONS, A/GIS/GPS*, 2018.

2) Tratate, cursuri, monografii

ADDAMS, Jane, *New conscience and an ancient evil*, McMillan, Chicago, 1912/2002.

ALBU, Petru, *CRIMA ORGANIZATĂ ÎN PERIOADA DE TRANZIȚIE – O AMENINȚARE MAJORĂ LA ADRESA SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE*, Editura Ministerului Internelor și Reformei Administrative, 2007.

BALES, Kevin, SOODALTER, Ron, *The Slave Next Door: Human Trafficking and Slavery in America Today*, University of California Press, 2010.

BELIN, Donna Sue, *Police Perceptions and Decision Making Related to Domestic Minors Trafficked Through Prostitution*, Teză de doctorat susținută și publicată la Walden University, Minneapolis, 2015.

BELL, Ernest Albert, *Fighting the traffic in young girls: or, war on the white slave trade*, Walter, Chicago, 1911.

BERLIN, Ira, *Many Thousands Gone: The First Two Centuries of Slavery in North America*, Harvard University Press, Cambridge, 1998.

3) Articole, publicații, studii de cercetare

ACHARYA, Arun Kumar, SUÁREZ, Armando Moctezuma, ONTVEROS, Francisco de Jesús Gómez, „Representaton of Human Trafcking in Mexican mass media and its complexity on law enforcement”, în *Journal of Feminist, Gender and Women Studies*, 4, 2016, pp. 11-19.

AGUSTIN, Laura Maria, „Migrants in the mistress’s house: Other voices in the <<trafficking>> debate”, în *Social Politics*, 12, 2005, pp. 96–117..

AGUSTIN, Laura Maria, „New Research Directions: The Cultural Study of Commercial Sex”, în *Sexualities*, 8(5), 2005, pp. 618 – 631.

ALTUN, Sukran, ABAS, Melanie, ZIMMERMAN, Cathy, HOWARD, Louise M., ORAM, Sian, „Mental health and human trafficking: responding to survivors’ needs”, în *BJPsych InterNațional*, 14(1), 2017, pp. 21–23.

4) Surse bibliografice de pe internet

Administration for Children and Families, “Identifying victims of human trafficking fact sheet”, f.a., pp. 1-2, https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/orr/fact_sheet_identifying_victims_of_human_trafficking.pdf.

Agencia Națională împotriva Traficului de Persoane, “RAPORT anual privind evoluția traficului de persoane în anul 2015”, 2016. [Online] <http://anitp.mai.gov.ro/ro/docs/Cercetare/RapoarteAnuale/Raport%20anual%20trafic%202015.pdf>.

Agencia Națională împotriva Traficului de Persoane, „Victime trafic de persoane 2018”, 2019. [Online] <http://anitp.mai.gov.ro/date-deschise/>.

ALCINDO, Yamiche, „Google helps bring hotline to human-trafficking battle”, *USAtoday.com*, 2013. <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2013/04/09/network-aims-to-combat-human-trafficking-globally/2067497/>.

Hong Kong Justice Center, „COMING CLEAN The prevalence of forced labour and human trafficking for the purpose of forced labour amongst migrant domestic workers in Hong Kong”, 2016 [Online] <http://www.justicecentre.org.hk/framework/uploads/2016/03/Coming-Clean-The-prevalence-of-forced-labour-and-human-trafficking-for-the-purpose-of-forced-labour-amongst-migrant-domestic-workers-in-Hong-Kong.pdf>.

<http://www.gao.gov/>

<http://anitp.mai.gov.ro/>

<http://lastradainterNațional.org>

<http://www.alternativesociale.ro/>

<http://www.antitrafic.ro/>

<http://www.editura.mai.gov.ro/>

<http://www.europarl.europa.eu/>

<http://www.europarl.europa.eu/>

<http://www.exchangeinitiative.com/>

<http://www.gems-girls.org/>

<http://www.nccm-egypt.org>

<http://www.state.gov/>

<http://www.thecityedition.com/>

<http://www.ungift.org/>

<http://www.unodc.org/>

<http://www.unodc.org/>

<http://www.unodc.org/>

<http://www.unodc.org/>

<http://www.warn-trafficking.org>

<https://ec.europa.eu/>

<https://ec.europa.eu/>.

<https://eur-lex.europa.eu/>

<https://eur-lex.europa.eu/>

<https://klau.nd.edu/>

<https://lege5.ro/>

<https://reliefweb.int/>

<https://sgg.gov.ro/>.

<https://sharedhope.org/>

<https://www.change.org/>

<https://www.consilium.europa.eu/>

<https://www.dhs.gov/>

<https://www.europol.europa.eu/>.

<https://www.interpol.int/>

<https://www.interpol.int/>

<https://www.oscepa.org/>

<https://www.politiaromana.ro//>

<https://www.salvationarmyusa.org/>

<https://www.soaproject.org/>

<https://www.state.gov>

<https://www.themuse.com/>

<https://www.unodc.org/>.

Human Rights First, „Human Trafficking by the Numbers”, 2017, <https://www.humanrightsfirst.org/resource/human-trafficking-numbers>.

Ice.gov, “Report suspicious criminal activity to the ICE HSI Tip Line 24 hours a day, 7 days a week”, 2018, <https://www.ice.gov/tipline>.

InSight Crime, “How Mexico’s Zetas Enslave Engineers,” *InSight Crime*, 2012, <http://www.insightcrime.org/categories/zetas-enslave-engineers-in-mexico>.

La Strada Internațional, *Planul de reintegrare a victimelor traficului de ființe umane. Bune practici și recomandări*, Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii “La Strada”, Chișinău, 2008.

Lasvegassun.com, „Pimps force underage girls to work in Nevada brothels, Oregon police say”, *Lasvegassun.com*, 1998. <https://lasvegassun.com/news/1998/jan/21/pimps-force-underage-girls-to-work-in-nevada-broth/>.

LOCHBIHLER, Barbara, „Raport referitor la combaterea traficului de ființe umane în contextul relațiilor externe ale UE”, *Parlamentul European* [online], 2015, http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0205_RO.html.

MARKON, Jerry, „Human trafficking evokes outrage, little evidence”, *The Washington Post*, 2007. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2007/09/22/AR2007092201401>.

MEEKINS, John, “Human Trafficking Thrives Because Officers Don’t Know What It Is”, În *Public Safety*, 2014, <https://inpublicsafety.com/2014/08/human-trafficking-thrives-because-officers-dont-know-what-it-is/>.

- MEGAHID, Ahmed, „In Egypt, child marriage remains a serious problem”, *The Arab Weekly*, 2017, <https://thearabweekly.com/egypt-child-marriage-remains-serious-problem>.
- MEJIA, Bianca Jinete, „Source Countries in InterNațional Human Trafficking: A Time Series Analysis”, Creighton University, 2016, pp. 1-31, <http://public.wartburg.edu/mpsurc/images/mejia.pdf>.
- Migration Data Portal, “Human trafficking”, *MIGRATION DATA PORTAL. The bigger picture*, 2019, <https://migrationdataportal.org/themes/human-trafficking>.
- Ministerul de Justiție al Suediei, „English summary of the Evaluation of the ban on purchase of sexual services, 1999-2008”, 2010, pp. 1-41.
- National Action Plan for the Socio-Economic Re-Integration of Women and Girls Victims of Trafficking in the Republic of Albania 2014-2017. [Online] http://www.un.org.al/sites/default/files/National_Action_Plan_eng%20_Web.pdf.
- NICOLAE, Andrei, „Croatia: Proteste masive la Zagreb împotriva adoptării Convenției de la Istanbul: Sub vâlul protecției femeii este introdusă, nedemocratic, incorect și parșiv, ideologia de gen în legi și societate”, *Active News*, 26 martie 2018. <https://www.activenews.ro/externe/Croatia-Proteste-masive-la-Zagreb-impotriva-adoptarii-Conventiei-de-la-Istanbul-Sub-valul-protectiei-femeii-este-introdusa-nedemocratic-incorect-si-parsiv-ideologia-de-gen-in-legi-si-societate-149995>.
- OSCE, “Preventing Trafficking in Human Beings: Challenges and Solutions”, 2016, https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Toolkit-files/08-58296_tool_9-2.pdf.
- PARKINSON, Charles, „Drug Cartel Control Feeding Mexico Sex Traffcking”, *InSight Crime*, 2013, <http://www.insightcrime.org/newsbriefs/drug-cartel-control-feeding-mexico-sex-traffcking>.

Parlamentul European, “Un spațiu de libertate, securitate și justiție: aspecte generale”, *Fișe descriptive despre Uniunea Europeană*, 2018, <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/150/spatiul-de-libertate-securitate-si-justitie-aspecte-generale>.

Parlamentul European, „Raport referitor la combaterea traficului de ființe umane în contextul relațiilor externe ale UE”, 2016. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2016-0205+0+DOC+XML+V0//RO>.

PERMANENT MISSION OF ROMANIA to the InterNațional Organizations in Vienna, „Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa”, 2018, <http://mpviena.mae.ro/node/1252>.

Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants, „COVID-19 AND MIGRANTS IN EUROPE”. “EMERGENZA COVID-19. L’IMPATTO SUI DIRITTI DELLE/DEI CITTADINE/I STRANIERE/I E LE MISURE DI TUTELA NECESSARIE: UNA PRIMA RICOGNIZIONE”. [Online] https://www.asgi.it/wp-content/uploads/2020/03/EMERGENZA-COVID-19_DIRITTI-STRANIERI-22-marzo-finale.pdf.

REGELLO, Rosemary, „A Short History of Human Slavery”, *TheCityEdition.com*, 2007.

Rețeaua Europeană Împotriva Traficului de Ființe Umane, „Monitoring mechanisms in the fight against human trafficking”, Haga, 2010.

Sam JONES, “The situation is critical': coronavirus crisis agony of Spain's poor”, *The Guardian*, 2020. [Online] <https://www.theguardian.com/world/2020/may/04/the-situation-is-critical-coronavirus-crisis-agony-of-spains-poor>.